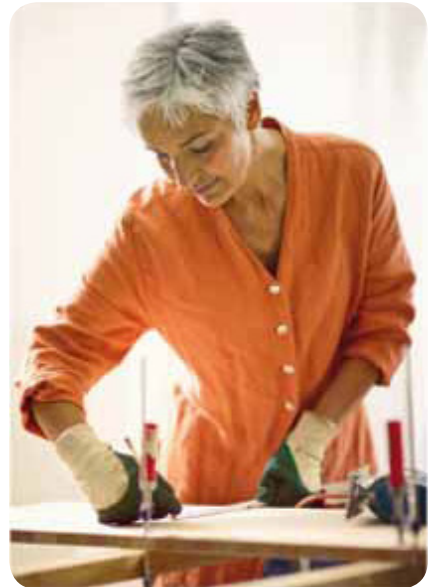

Småföretagsbarometern

Sveriges äldsta och största undersökning
av småföretagarnas uppfattningar och
förväntningar om konjunkturen

Våren 2012

STOCKHOLMS LÄN

Swedbank och sparbankerna i samarbete med Företagarna

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Småföretagsbarometern.....	2
Stockholms näringslivsstruktur	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Stockholms län	3
Småföretagsbarometern – Stockholms län.....	5
1. Sysselsättning.....	5
2. Orderingång	6
3. Omsättning.....	7
Konjunkturindikatorn	8
4. Lönsamhet.....	9
5. Kapacitetsutnyttjande	10
Största konjunkturrisker	10
72 procent av företagen ser goda expansionsutsikter	11
Hinder för expansion	12
Småföretagskonjunkturen – län för län.....	13
Prognos och utfall genom åren	15

Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om den närmaste framtiden. Underlaget för Småföretagsbarometern utgörs av intervjuer med småföretag med minst en anställd och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas egen uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i redovisade index för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturindikator inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Denna gång omfattar undersökningen 4264 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren med fördel kan delas upp på länsnivå. Vi kan således mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos rikets småföretag i samtliga län. De läsare som är intresserade av undersökningsmetodik och powerpoint-bilder kan hämta hem materialet från Swedbanks eller Företagarnas hemsida.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Swedbank och Företagarna. Jörgen Kennemar (Swedbank), Lars Jagrén, John Eriksson och Lotta Norberg (Företagarna) är författare till rapporterna. Vid genomförandet av intervjuerna har SIFO Research International medverkat.

Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små företagens stora betydelse för den svenska ekonomin.

Swedbank och Sparbankerna

Företagarna

Så beräknas konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator består av **netttotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar minus procentandelen negativa svar benämns netttotal. Ett värde över 0 innebär att det finns fler företag som har expanderat de senaste tolv månaderna än som har dragit ner. Ett värde under 0 innebär att det finns fler företag som dragit ner än som expanderat. **Nettotalet visar alltså på hur snabbt tillväxten förändras, snarare än på en absolut nivå.**

Sedan adderas netttotalen för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa netttotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Stockholms näringslivsstruktur

99,1 procent av länets företag är små och de sysselsätter tillsammans 56 procent av länets totala antal privata sysselsatta.

Stockholms län	Företag	Arbetsställen	Sysselsatta
Privata företag	221 809	221 851	832 695
varav småföretag (0-49 anst)	219 714	219 777	469 453
Jordbruk	10 410	10 306	12 100
Offentlig verksamhet	741	1218	273 354
Total	232 960	233 375	1 118 149

Källa: SCB, Centrala företags- och arbetsställeregistret 2009.

Sammanfattning av konjunkturläget i Stockholms län

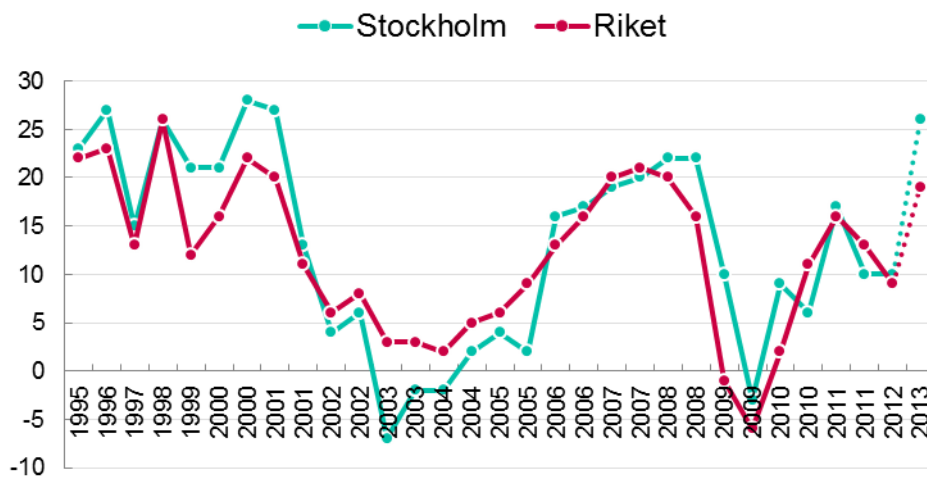
- **Småföretagskonjunkturen** i Stockholm har följt utvecklingen för riket i stort och mattats av sedan höstens mätning. Tjänstesektorns tillväxttakt har dämpats, medan industrin förstärkts. Sammantaget ligger Stockholm klart över riksgenomsnittet i tillväxttakt. Tillväxttakten väntas öka snabbare än för riksgenomsnittet under det kommande året.
- **Sysselsättningstillväxten** har dämpats sedan i höstas. En lika stor andel företag, 27 procent, redovisar visserligen ökad sysselsättning, men andelen som anger att sysselsättningen har minskat har stigit till 17 procent. Försvagningen gäller tjänstesektorn medan industrins sysselsättningstillväxt ökat. Företagen är mycket optimistiska inför det kommande året.
- **Orderingången** fortsätter att mattas av i vårens mätning, även om nästan hälften, 47 procent, redovisar ökad orderingång. Tillväxten i orderstocken väntas öka under kommande år, framför allt i tjänstesektorn. Stockholmsföretagen är här avsevärt med positiva än riksgenomsnittet.
- **Omsättningstillväxten** i Stockholm har till skillnad mot riksgenomsnittet ökat i vårens mätning. En fortsatt förbättring väntas under det kommande året, såväl i tjänsteföretagen som i industrin.
- **Lönsamheten** har också utvecklats positivt i länet och en högre andel företag redovisar bättre lönsamhet än i höstas. Även i detta avseende har utvecklingen i länet varit bättre än i riket totalt. Trots vinstuppgången är det dock 24 procent av företagen som anger att lönsamheten är lägre än den normala nivån. En fortsatt lönsamhetsökning väntas det kommande året.

- **Kapacitetsutnyttjandet** har ökat i tjänstesektorn, men minskat i industrin. Sammantaget är det 62 procent av företagen som anger fullt kapacitetsutnyttjande. I tjänstesektorn är andelen hela 82 procent, den näst högsta noteringen i landet.
- 72 procent av Stockholms småföretag uppger att det finns goda **expansionsutsikter** på sikt, vilket är något högre än riket som helhet.
- Det främsta **tillväxthindret** för småföretagen i Stockholms län är arbetskostnaderna följt av brist på lämplig arbetskraft.

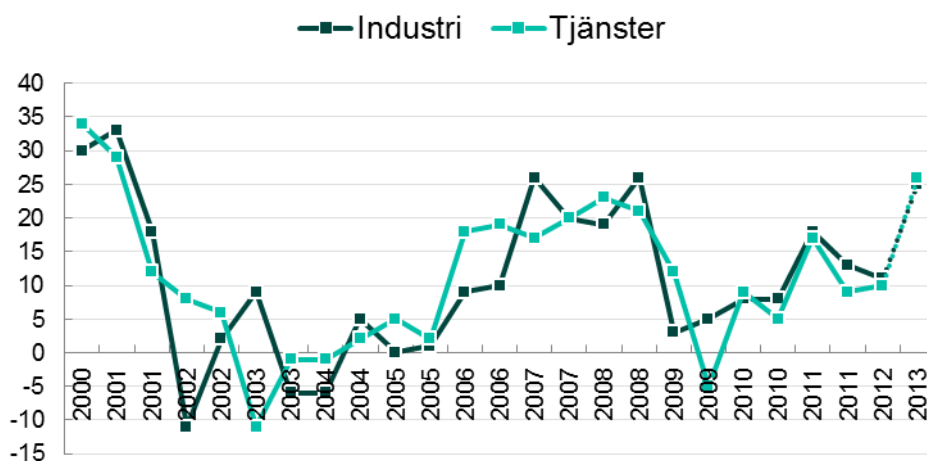
Småföretagsbarometern – Stockholms län

1. Sysselsättning

Sysselsättningsstillväxten i Stockholms län har utvecklats betydligt bättre än riksgenomsnittet och ökat marginellt under det senaste halvåret. 27 procent av småföretagen uppger att de ökat sysselsättningen under det senaste året, medan 17 procent har dragit ned på arbetsstyrkan. Jämfört med höstens mätning redovisar industriföretagen i länet en långsammare ökningstakt, medan motsatsen gäller för tjänstesektorn. Nettotalet för tjänsteföretagen har stigit från 9 till 10, medan industrin gått från 13 till 11.

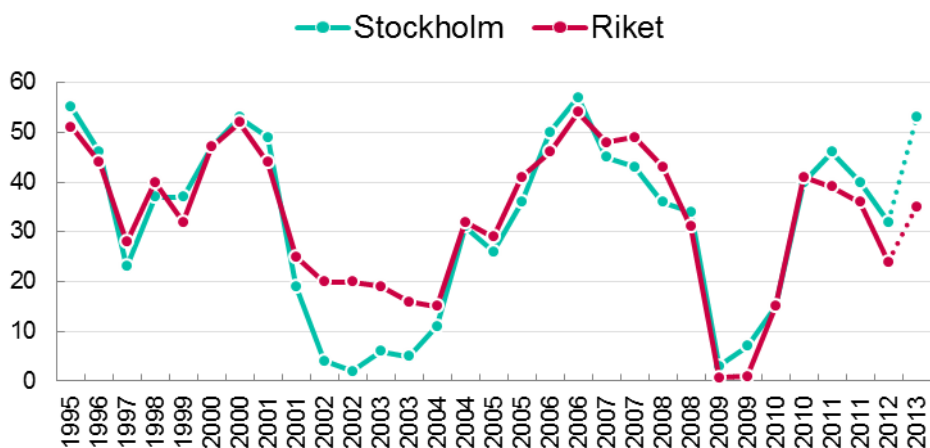

Tillväxten i sysselsättningen väntas ta rejäl fart under 2012. Stockholmsföretagarna är därvidlag betydligt mer positiva än landet i genomsnitt. Nästan vart tredje företag, 29 procent, tror på en ökad sysselsättning. Nettotalet för sysselsättningen väntas stiga till samma nivåer som under högkonjunkturen 2006-2008. Optimismen är i stort sett lika stor i båda delsektorerna.

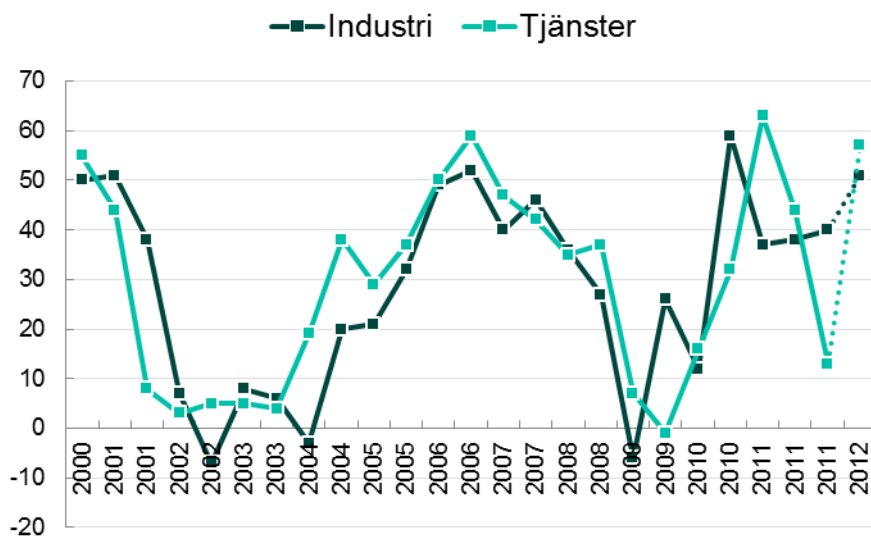

2. Ordergång

Ordergången fortsätter mattas av efter höstens inbromsning. 47 procent uppger en ökande ordergång, medan 15 procent uppger en vikande. Utvecklingen i länet är fortfarande starkare än i riket som helhet. Den svagare tillväxten förklaras helt av tjänstesektorn, medan ordergången till industrin vuxit i något snabbare takt. Tjänsteföretagen redovisar svagare ett netttotal på 13 jämfört med industriföretagens 40.

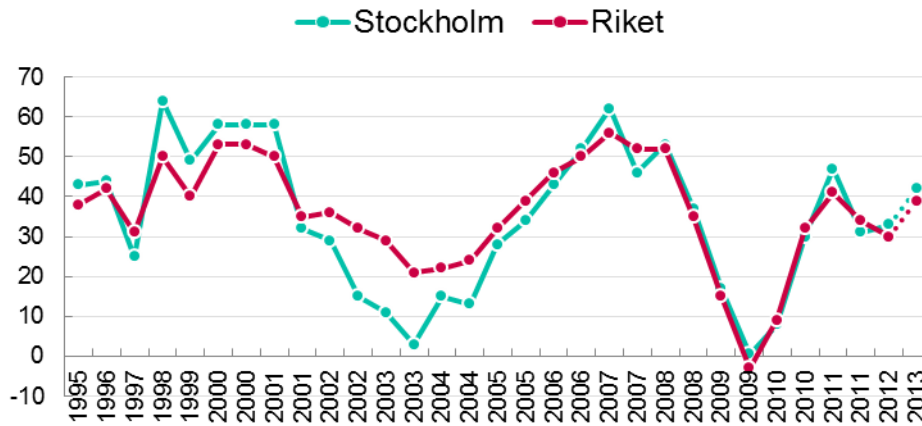

Uppgången väntas ta förnyad fart under den kommande tolv månadersperioden, framför allt drivet av en snabb ökning i tjänsteföretagen. Nettotalet för tjänstesektorn väntas öka från 13 till 57, medan den för industrin väntas stiga från 40 till 51.

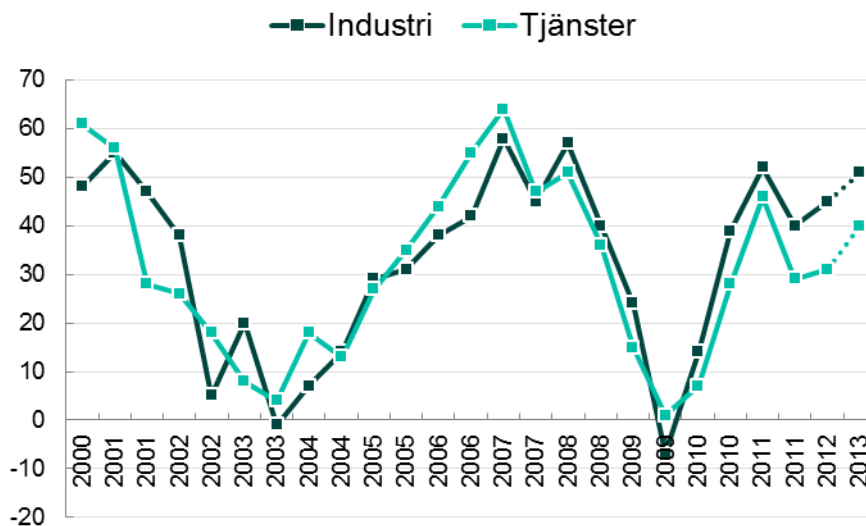
3. Omsättning

I likhet med för sysselsättningen redovisar Stockholms län också en bättre utveckling än landet i stort vad avser omsättningstillväxten, som stärktes något i vårens mätning. Knappt hälften av företagen, 48 procent, har ökat omsättningen medan 14 procent uppger minskad omsättning.

Omsättningstillväxten har också i vårens mätning varit starkare i industrin än i tjänstesektorn, även om båda sektorernas tillväxttakt ökat. Nettotalet för industrisektorn har i stigit från 40 till 45. Inom tjänstesektorn har nettotalet ökat från 29 till 31.

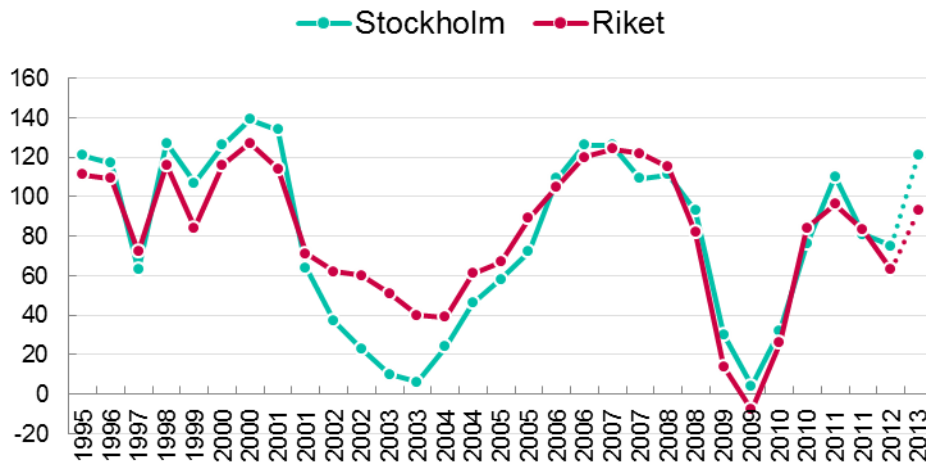
Inför det kommande året ser båda delsektorerna en förbättrad omsättningstillväxt framför sig. Sammantaget väntas nettotalet för omsättningen dock stiga något från 33 till 42.

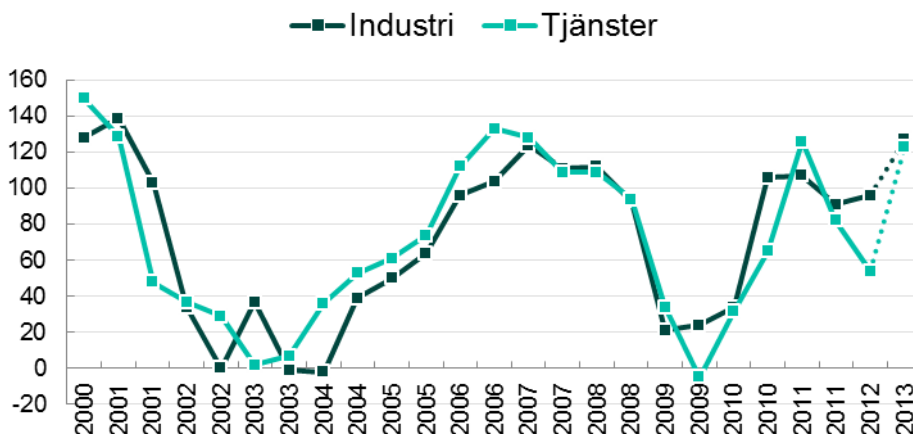
Konjunkturindikatorn

Sammantaget kan konstateras att konjunkturen för småföretagen i Stockholms län har följt utvecklingen i riket, men på en något högre nivå. Från ett index på 81 i höstas har den nu dämpats till 75. Under det senaste halvåret har tjänstesektorns tillväxttakt dämpats, medan läget i industrin förstärkts. För tjänstesektorn sjunker indikatorn från 82 i höstens mätning till dagens 54. Industriindikatorn stiger från 91 till 96.

En markerad uppgång väntas under det kommande året. Index vänta stiga från 75 till 121, den högsta nivån i landet.

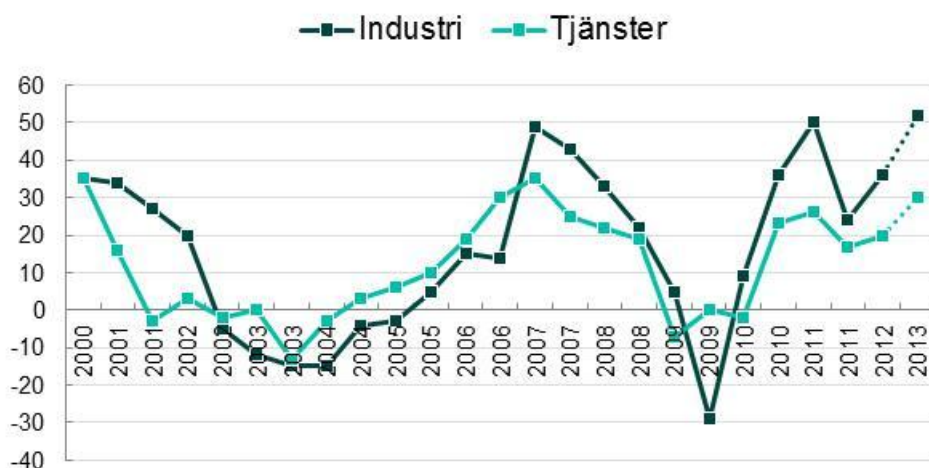
Optimismen är stor i båda sektorerna, som båda förväntar sig ett index överstigande 120.

4. Lönsamhet

Lönsamheten i företagen dikterar till stor del möjligheten till expansion via investeringar och/eller nyanställningar. Detta gör det intressant att följa denna variabel. Trots försvagningen av konjunkturen visar lönsamhetsutvecklingen på en viss fortsatt lönsamhetstillväxt. Tjänstesektorns lönsamhetstillväxt stiger från 18 till 20, och industrins från 25 i höstas till dagens 30. Totalt sett har lönsamheten utvecklats starkare i Stockholm än i riket som helhet. Trots den relativt goda lönsamhetsutvecklingen i länet uppger 24 procent av företagen att vinstnivån är lägre än normalt.

De ljusare konjunkturförväntningarna framöver avspeglas i att småföretagen förväntar sig en förbättrad lönsamhet under den kommande tolv månadersperioden. Båda sektorerna, men framför allt industrin, är positiva och räknar med en än snabbare lönsamhetstillväxt kommande år.

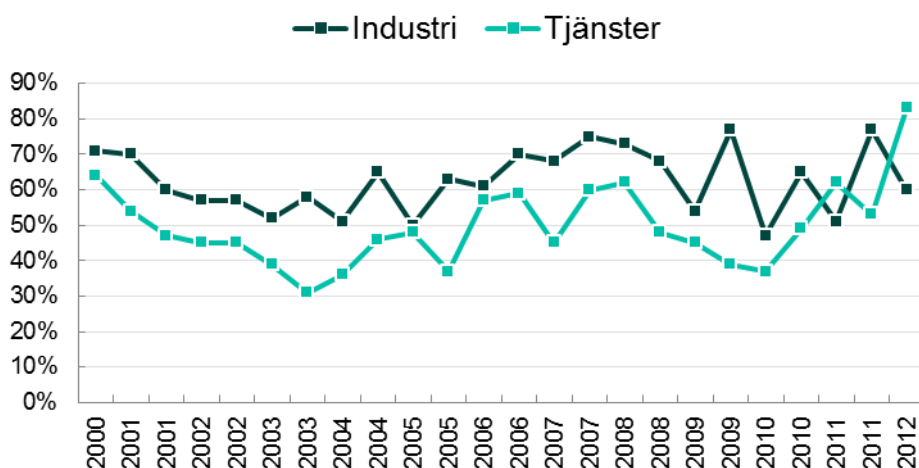

Företagens prisförväntningar

Andelen företag som anser att de kan höja sina priser är i stort sett oförändrad. 32 procent av länets småföretag uppger att de kommer höja sina försäljningspriser under det kommande året jämfört med 30 procent i höstas. Prisökningarna väntas dock bli blygsamma med tanke på den allmänt låga inflationen men också till följd av oroliga världsmarknader.

5. Kapacitetsutnyttjande

Kapacitetsutnyttjandet ökar nu åter i tjänstesektorn, medan det minskar i industrin. I industrisektorn är det 60 procent av företagen som anger att de arbetar för fullt, jämfört med 53 procent av industriföretagen i Sverige totalt. Också i tjänstesektorn är kapacitetsutnyttjandet i Stockholms län högre än riksgenomsnittet, 83 procent jämfört med 62 procent. Kapacitetsutnyttjandet i tjänstesektorn är det näst högsta i landet, och stärker bilden av sysselsättningsökningar framöver i främst tjänsteföretagen.

Största konjunkturrisiker

Det är framför allt två risker som oroar länets företag vad gäller utsikterna för kommande år.

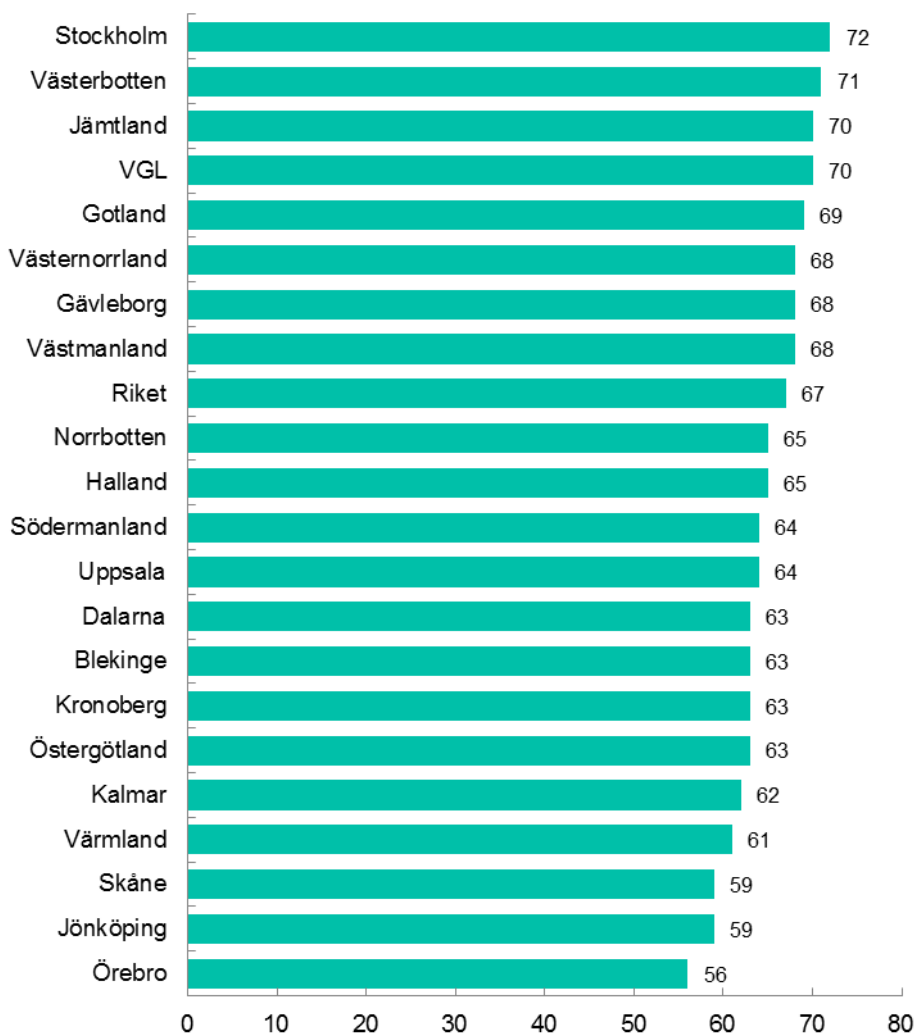
Det är den internationella konjunkturen (27 procent av företagen) samt att räntorna ska stiga (24 procent). Den statsfinansiella krisen i EMU-länderna märks tydligt i

StockholmKronoberg, och har påverkat 60 procent av företagen. Den vanligaste effekten är att företagets kunder blivit mer försiktiga. Det anges av 40 procent. 10 procent anger att investeringar senareläggs eller blir mindre omfattande.

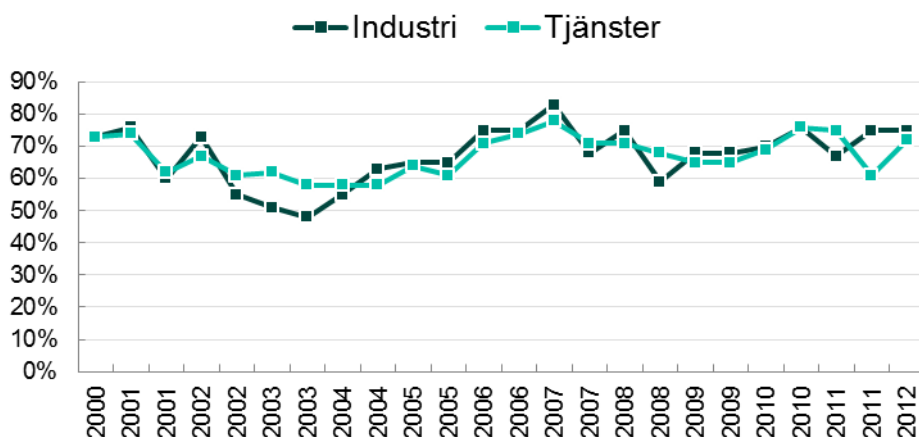
60 procent av företagen i Stockholm påverkas negativt av statskuldskrisen i EMU-länderna.

72 procent av företagen ser goda expansionsutsikter

Andelen företag som uppger att det finns goda expansionsmöjligheter har ökat sedan i höstas. Nu uppger 72 procent av företagarna i Stockholms län att de har goda expansionsutsikter, vilket är den högsta andelen i landet.

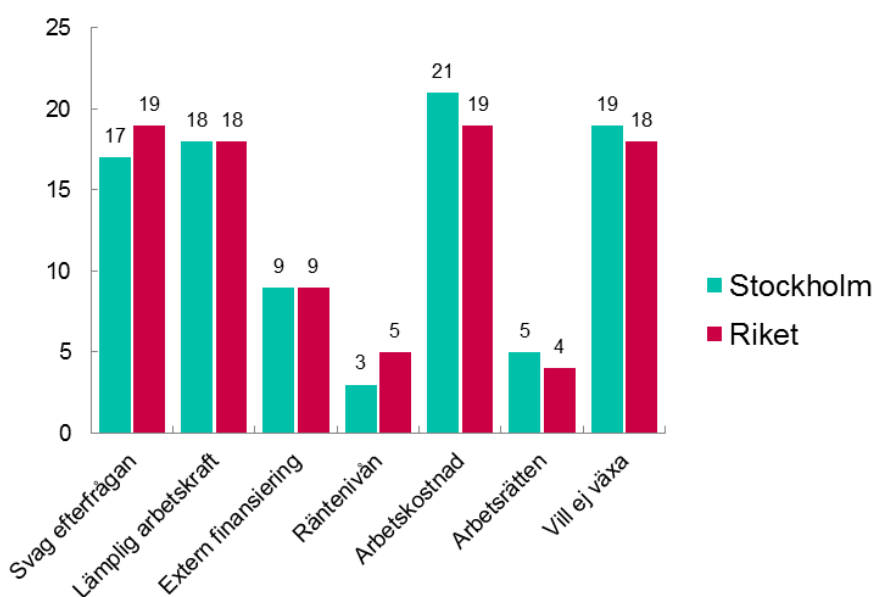
Expansionsutsikterna uppfattas som oförändrat höga i industrisektorn, medan de ökat har inom tjänstesektorn. I höstas var andelen företag som såg expansionsutsikter 75 procent i industrin och 61 procent i tjänstesektorn. Nu ligger andelen i industrisektorn kvar på samma nivå, medan den har ökat till 72 procent i tjänstesektorn.

Hinder för expansion

De största tillväxthindren som småföretagen i Stockholms län upplever är höga arbetskraftskostnader (21 procent) följt av brist på lämplig arbetskraft (18 procent). Den svaga efterfrågan ligger kvar som tredje största tillväxthinder (17 procent). Förhållandena är därmed ungefär som vid höstens mätning.

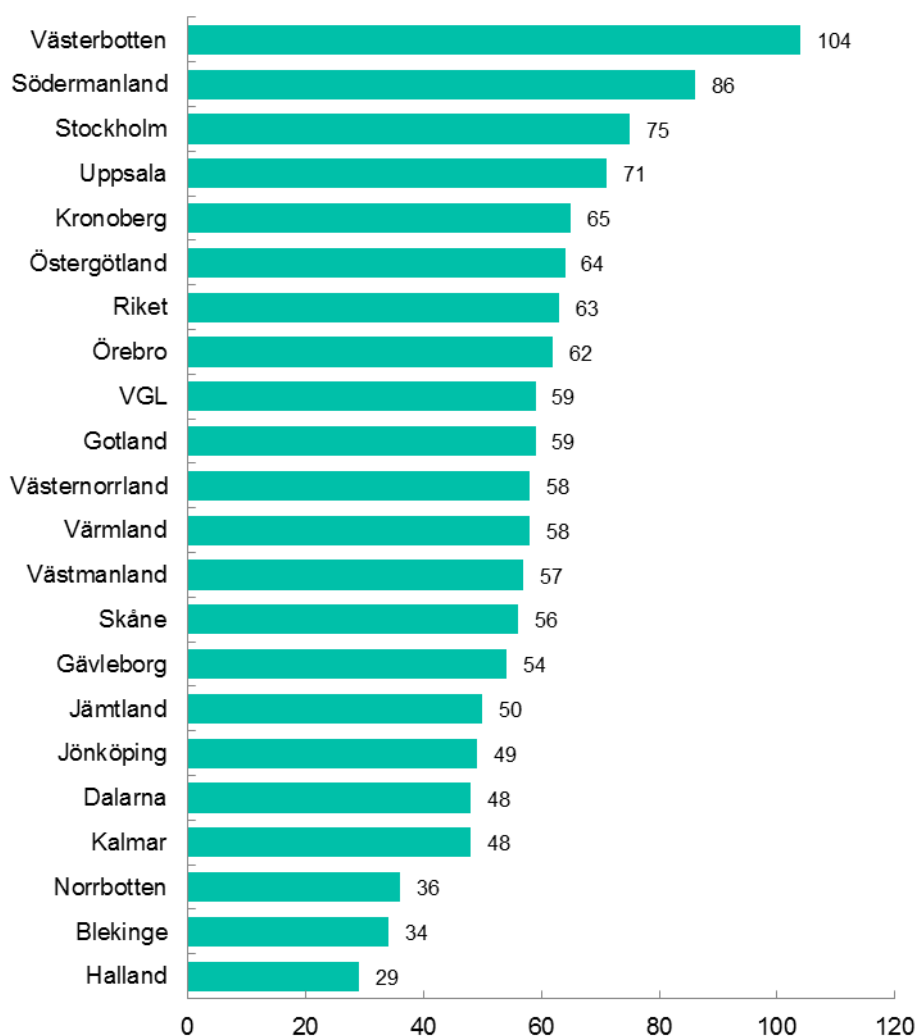
Ett ytterligare orosmoln avseende bristen på arbetskraft, och därmed för den framtida tillväxten, är att 39 procent av företagen under det senaste året har tvingats tacka nej till order på grund av brist på lämplig arbetskraft. Denna andel har t.o.m. stigit marginellt under det senaste halvåret.

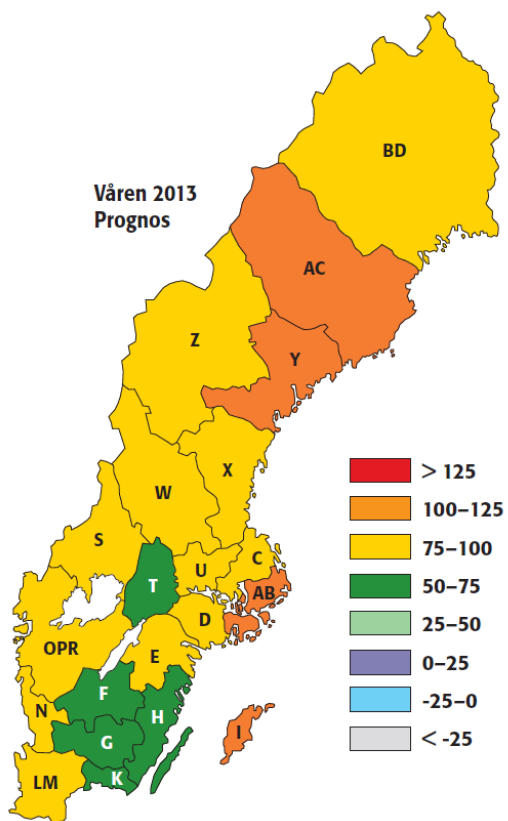
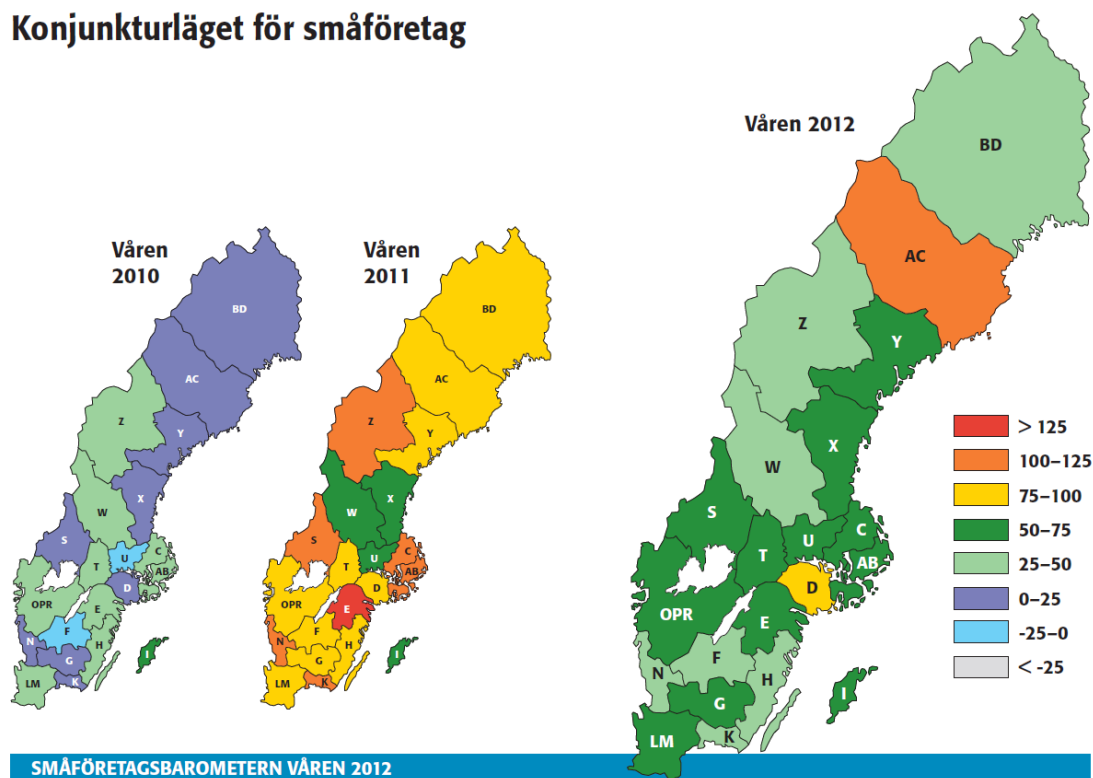
Småföretagskonjunkturen – län för län

Västerbotten upplever den starkaste småföretagskonjunkturen i landet i vårens mätning. Länet går därmed om det tidigare dragloket Södermanland. Halland hamnar även i denna mätning sista bland Sveriges län. Konjunkturen har försvagats i 19 län, medan 2 redovisar en förbättring. Den största inbromsningen noteras i Norrbotten som går från 95 till 36, medan Västerbotten förbättrats mest, från 75 till 104. Totalt för riket har konjunkturindikatorn sjunkit från 83 till 63. Uppdelat på sektorer minskar industriindex från 92 till 67, medan tjänsteindex sjunker från 81 till 62. Det högsta konjunkturindex för industrisektorn redovisas för Västerbotten med 131, medan Uppsala toppar tjänstesektorn med index 126.

Förväntningarna inför det kommande året pekar på att tillväxten nu åter ökar och det samlade konjunkturindex väntas stiga till 93. Mest optimistiska är företagen i Stockholm, Västernorrland och Västerbotten.

Konjunkturläget för småföretag

Prognos och utfall genom åren

Småföretagsbarometern är i första hand en undersökning som tar temperaturen på småföretagens konjunkturläge. Men vi ställer även frågor om hur småföretagen tror att konjunkturen ser ut ett år in i framtiden. Till skillnad från andra prognosmakare kan småföretagen inte revidera prognoserna allteftersom ny information dyker upp. Trots denna nackdel är småföretagarna relativt skickliga på att förutsäga konjunkturen på ett års sikt (se diagrammet nedan).

Vi kan konstatera att efter konjunkturutvecklingen under de senaste mätningarna blivit något svagare än förväntat. Vi kan också se att avmattningen till följd av den internationella finanskrisen inte var förväntad. Nu förväntas dock avmattningen vara bakom oss, och tillväxten åter förbättras. under det senaste året, dämpas nu tillväxttakten. På riksnivå spår småföretagen att konjunkturindikatorn uppmäts till 93 på ett års sikt, vilket historiskt sett är en nivå som indikerar stark tillväxt och ökad sysselsättning.

